

Захист інформації на службі у автолюбителів.

За різними оцінками в Україні нараховується більш як 7,5 мільйонів легкових автомобілів. Навіть якщо не враховувати кількість малюків та людей дуже поважного віку, виходить, що за кермом в Україні їздить майже кожна сьома людина.

На протязі 2009 року в Україні йде запекла боротьба автовласників проти впровадження пристрою автоматичної фіксації порушень правил дорожнього руху «Візир» (далі - Візир).

Завдяки адвокату Олексію Святогору (Луначарського, 36, кв.22, Київ, 02002) було виявлено, що Пристрій не проходив відповідної державної експертизи або сертифікації (лист Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 25.03.09 року №8/1-817 за підписом заступника голови Фролова О.В.).

Закономірно постає питання, чи може Візир пройти державну експертизу або сертифікацію в Україні та бути допущеним для використання Державною автомобільною інспекцією?

Спробуємо розібратися в цьому питанні.

Почнемо з того, що результатом роботи Візира є фотографія транспортного засобу з результатами вимірювання швидкості та позначкою часу.

Для того, щоб фотографія в електронному вигляді мала статус документу, який може бути пред'явлений у суді в якості доказу, потрібно, щоб фотографія мала статус електронного документу.

Термін **електронний документ** визначено в статті 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» як: **«документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.**

Склад та порядок розміщення обов'язкових реквізитів електронних документів визначається законодавством. » .

Нормою статті 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» визначено, що: **«Електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа, який використовується для ідентифікації автора та/або підписувача електронного документа іншими суб'єктами електронного документообігу.**

Накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа.

Відносини, пов'язані з використанням електронних цифрових підписів, регулюються законом.»

Тобто, щоб результат роботи Візира можна було враховувати у судовому процесі, фотографія повинна бути підписана електронний підписом.

22 травня 2003 року Президентом України Л.Д.Кучмою підписано Закон України «Про електронний цифровий підпис».

Стаття 1 Закону України «Про електронний цифровий підпис» говорить:

«У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

електронний підпис - дані в електронній формі, які додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов'язані та призначені для ідентифікації підписувача цих даних;

електронний цифровий підпис - вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача. Електронний цифровий підпис накладається за допомогою особистого ключа та перевіряється за допомогою відкритого ключа;

засіб електронного цифрового підпису - програмний засіб, програмно-апаратний або апаратний пристрій, призначені для генерації ключів, накладення та/або перевірки електронного цифрового підпису;

...

підписувач - особа, яка на законних підставах володіє особистим ключем та від свого імені або за дорученням особи, яку вона представляє, накладає електронний цифровий підпис під час створення електронного документа;

послуги електронного цифрового підпису - надання у користування засобів електронного цифрового підпису, допомога при генерації відкритих та особистих ключів, обслуговування сертифікатів ключів (формування, розповсюдження, скасування, зберігання, блокування та поновлення), надання інформації щодо чинних, скасованих і блокованих сертифікатів ключів, послуги фіксування часу, консультації та інші послуги, визначені цим Законом;

надійний засіб електронного цифрового підпису - засіб електронного цифрового підпису, що має сертифікат відповідності або позитивний експертний висновок за результатами державної експертизи у сфері криптографічного захисту інформації. Підтвердження відповідності та проведення державної експертизи цих засобів здійснюється у порядку, визначеному законодавством.»

Для того, щоб в судовому процесі не виникало питання про можливість внесення змін до фотографії – електронного документу, цілком логічно використовувати електронний цифровий підпис, який *«дає змогу підтвердити його (електронного документу - фотографії) цілісність та ідентифікувати підписувача».*

Якщо уважно перечитати статтю 1 Закону України «Про електронний цифровий підпис», то виходить, що результат роботи Візира може бути підписаний лише особою, *«яка на законних підставах володіє особистим ключем та від свого імені або за дорученням особи, яку вона представляє, накладає електронний цифровий підпис під час створення електронного документа».*

Чи може бути пристрій особою?

Зрозуміло, що ні (стаття 2 Цивільного кодексу України). Тому, **пристрій Візир не може бути підписувачем.**

Підтвердження цьому ми знаходимо у статті 4 цього ж Закону «Про електронний цифровий підпис»:

«Електронний цифровий підпис призначений для забезпечення діяльності фізичних та юридичних осіб, яка здійснюється з використанням електронних документів.

Електронний цифровий підпис використовується фізичними та юридичними особами - суб'єктами електронного документообігу для ідентифікації підписувача та підтвердження цілісності даних в електронній формі.

Використання електронного цифрового підпису не змінює порядку підписання договорів та інших документів, встановленого законом для вчинення правочинів у письмовій формі.

Нотаріальні дії із засвідчення справжності електронного цифрового підпису на електронних документах вчиняються відповідно до порядку, встановленого законом.»

З цього випливає, що в результаті роботи пристрою Візир електронний документ не з'являється і надалі не може розглядатись в якості письмових доказів у суді. Тобто, фотографії з Візиром не є «прямими» доказами, а можуть розглядатись лише як «довільні» ілюстрації пояснень сторін, якими є водії та співробітники ДАІ або показів свідків. Визнання ж результатів роботи Візира речовими доказами можливо тільки за результатами експертизи. Розгляд особливостей застосування Візиром та продукції його роботи є окремою темою.

Інших інструментів підтвердження цілісності та ідентифікації авторства для електронних документів крім електронного цифрового підпису законодавцем в Україні не визначено.

Згідно ст.7 Кодексу України про адміністративні правопорушення: *«Проведення в справах про адміністративні правопорушення здійснюється на основі суворого додержання законності»*, але зважаючи на вищевикладене, у випадку із застосуванням пристрою Візир цього положення не дотримано.

ВИСНОВОК ДУЖЕ ПРОСТИЙ: ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ДАІ ЗАПРОВАДИЛА ВІЗИР В ЯКОСТІ ДОКАЗОВОЇ БАЗИ ПРАВОПОРУШЕНЬ НЕОБХІДНО ВНЕСТИ ЗМІНИ ДО ДІЮЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА.

Будь-які схеми накладання електронного цифрового підпису після зчитування фотографії з даними на комп'ютер або інший пристрій не витримують жодної критики фахівців в галузі криптографічного захисту інформації.

Державна автомобільна інспекція з метою захисту Візиру може посилатись на статтю 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення: *«До адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху у разі їх фіксації працюючими в автоматичному режимі спеціальними технічними засобами, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобами фото- і кінозйомки, відеозапису притягаються власники (співвласники) транспортних засобів».*

Тобто, Кодекс України про адміністративні правопорушення виключає можливість участі особи у фіксації правопорушення. З чого витікає, що Візир, який працює в автоматичному режимі та не є особою, не може в результаті роботи надати електронний документ.

В такому випадку, в судовому процесі ДАІ повинна надати в якості доказу сам пристрій на якому зафіксовано правопорушення. При цьому ДАІ повинно довести в суді, що інформація про порушення в пристрої перебуває у «фіскальній пам'яті», тобто не могла бути змінена в проміжок часу між фіксуванням правопорушення та пред'явленням доказу в суді. Якщо в налаштуваннях приладу можливо вільно змінити час, то навіть наявність «фіскальної пам'яті» зводить доказову базу ДАІ нанівець.

Окрім зміни законодавства перед ДАІ стоїть чимало питань щодо можливості впровадження Візира в Україні.

Відомо, що пристрій Візир розроблено за межами України. Згідно діючого законодавства результат роботи пристрою буде визнаний електронним документом лише у випадку, якщо електронний цифровий підпис буде отримано за допомогою надійного засобу електронного цифрового підпису.

З огляду на положення статті 5 Закону України «Про електронний цифровий підпис», згідно яких *«органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації державної форми власності для засвідчення чинності відкритого ключа використовують лише посилений сертифікат ключа»*, Візир повинен згідно діючого законодавства використовувати посилений сертифікат електронного цифрового підпису, який у ньому не передбачений для використання. Оскільки такий сертифікат базується на національному стандарті ДСТУ 4145-2002. дуже сумнівно, що закордонні розробники будуть на рівні мікросхем реалізовувати український стандарт.

Ще одне питання залишається відкритим: позначка часу.

Якщо у ДАІ не буде змоги довести в судовому процесу, що фотографія зроблена точно в визначений на фотографії час, цінність такого доказу абсолютно нульова. Але це вже питання для фахівців-криптологів.